

Συνέντευξη στον Δημήτρη Γιαννακόπουλο

Κώστας Φωτάκης: Επιτακτική ανάγκη ο αυτοπροσδιορισμός της θέσης της Ελλάδας στην 4η Βιομηχανική Επανάσταση

Τις δράσεις του Υπουργείου Παιδείας για την ανάπτυξη των καινοτόμων επιχειρήσεων, της νεοφυούς επιχειρηματικότητας, αλλά και την προετοιμασία της Ελλάδας για την 4η Βιομηχανική Επανάσταση, παρουσιάζει στο περιοδικό «Ανάπτυξη» ο αναπληρωτής υπουργός Έρευνας και Καινοτομίας, καθηγητής Κώστας Φωτάκης.

Αναφέρεται, επίσης, στα κίνητρα που δίδονται σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις, στα εν εξελίξει προγράμματα αλλά και όσα πρόκειται να προκηρυχθούν, καθώς και στα σύγχρονα τεχνολογικά πάρκα. Ο καθηγητής Φυσικής του Πανεπιστημίου Κρήτης κατέχει την ίδια θέση στην κυβέρνηση από τον Ιανουάριο του 2015, έχοντας επιδείξει σημαντικό έργο στην προώθηση και εκτέλεση δράσεων για τις νέες τεχνολογίες. Θεωρείται κορυφαία επιστημονική προσωπικότητα σε διεθνές επίπεδο, έχοντας περισσότερες από 350 δημοσιεύσεις και 8.000 αναφορές για τους τομείς της Φωτονικής, της Φασματοσκοπίας και Εφαρ-

μογών Λείζερ, με έμφαση στην Κατεργασία και Διάγνωση Υλικών. Από το 2010 συμμετέχει στην ομάδα της Ε.Ε. που αξιολογεί συνολικά το πλαίσιο για έρευνα και τεχνολογία και διαμορφώνει τις προτεραιότητες για την Ευρώπη του 2020. Έως την ανάληψη των υπουργικών του καθηκόντων ήταν εκλεγμένος πρόεδρος της Συμβουλευτικής Επιτροπής της Ε.Ε. σχετικά με τις Ερευνητικές Υποδομές, ενώ το 2004 είχε λάβει το Βραβείο Ηγεσίας (Leadership Award) της Αμερικάνικης Εταιρείας Οπτικής. Το κείμενο της συνέντευξής του έχει ως εξής:

Να σημειώσω ότι πρόκειται για τεχνολογίες που, εκτός από την τεχνητή νοημοσύνη, περιλαμβάνουν τη βιοτεχνολογία, τις κατασκευαστικές τεχνολογίες, τη φωτονική, τη μικροηλεκτρονική και τη ναυτοτεχνολογία. Η χώρα διαθέτει κρίσιμη μάζα επιστημόνων που διεθνώς διακρίνονται στους τομείς αυτούς.

Κύριε υπουργέ, πώς βλέπετε τον ρόλο της Ελλάδας απέναντι στις προκλήσεις της αποκαλούμενης 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης και σε ποιες άμεσες σχετικές δράσεις πρέπει να προχωρήσει η κυβέρνηση στη μεταμνημονιακή εποχή;

Πολύς λόγος γίνεται τα τελευταία χρόνια για τη λεγόμενη 4η Βιομη-

χανική Επανάσταση (4BE) που, όπως όλες οι «βιομηχανικές επαναστάσεις», αναφέρεται στην επίδραση προηγμένων και ανατρεπτικού χαρακτήρα τεχνολογιών στα μέσα και τον τρόπο παραγωγής, τους μηχανισμούς διακίνησης και συσσώρευσης κεφαλαίων.

Ο αυτοπροσδιορισμός της θέσης της Ελλάδας στο νέο τοπίο που διαγράφεται είναι επιτακτική ανάγκη, για δύο κύριους λόγους: Πρώτον, γιατί θα πρέπει να συνδεθεί με την αναπτυξιακή προσπάθεια της χώρας στη μεταμνημονιακή εποχή, δηλαδή με το Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης που έχει διαμορφώσει η κυβέρνηση. Δεύτερον, για την αντιμετώπιση στρεβλώσεων και σοβαρών κοινωνικών επιπτώσεων που μπορεί να προκληθούν. Οι πολιτικές προσεγγίσεις σε θέματα που σχετίζονται με τις εργασιακές σχέσεις, τις κοινωνικές ανισότητες και τη γενικότερη χειραφέτηση της κοινωνίας είναι καίριες από την άποψη αυτή.

Η κυβέρνηση έχει σχεδιάσει μια σειρά πρωτοβουλιών που σύντομα θα ανακοινωθούν, και ξεκινούν με τη συγκρότηση ενός Εθνικού Συμβουλίου για τη διαμόρφωση του ρόλου της Ελλάδας στην 4BE, που θα απαρτίζεται από εκπροσώπους της ερευνητικής και ακαδημαϊκής κοινότητας, των παραγωγικών φορέων και των κοινωνικών εταίρων. Σκοπός του Συμβουλίου θα είναι η εξειδίκευση του Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης αναφορικά με την ενσωμάτωση τεχνολογιών της 4BE στους πυλώνες της ελληνικής οικονομίας, καθώς και ο προσδιορισμός των πιθανών επιπτώσεων της 4BE στις κοινωνικές και ερ-

γασιακές σχέσεις.

Ταυτόχρονα, αρκετές δράσεις στοχευμένες στην προετοιμασία των ελληνικών επιχειρήσεων για την 4BE έχουν ήδη σχεδιασθεί και πρόκειται σύντομα να προκηρυχθούν. Μεταξύ αυτών, στην επικείμενη προκήρυξη της Β' Φάσης του Προγράμματος «Ερευνά – Δημιουργώ – Καινοτομώ» της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (Γ.Γ.Ε.Τ.), με προβλεπόμενη δημόσια χρηματοδότηση ύψους 250 εκατ. ευρώ, έχει περιληφθεί δράση για αναδυόμενες τεχνολογίες σχετικές με την 4BE.

Να σημειώσω ότι πρόκειται για τεχνολογίες που, εκτός από την τεχνητή νοημοσύνη, περιλαμβάνουν τη βιοτεχνολογία, τις κατασκευαστικές τεχνολογίες, τη φωτονική, τη μικροηλεκτρονική και τη ναυοτεχνολογία. Η χώρα διαθέτει κρίσιμη μάζα επιστημόνων που διεθνώς διακρίνονται στους τομείς αυτούς.

Ποιες καινούργιες χρηματοδοτικές-αναπτυξιακές πρωτοβουλίες υπάρχουν για τις καινοτόμες επιχειρήσεις; Και ποια διαδικασία ακολουθείται για τον χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης/ενός προϊόντος/μιας διαδικασίας ως καινοτόμου;

Η δημιουργία ευκαιριών για την ανάπτυξη νεοφυούς και καινοτόμου επιχειρηματικότητας μέσω του σχήματος επιχειρηματικών συμ-

μετοχών είναι ιδιαίτερα αποτελεσματική για την αξιοποίηση ερευνητικών αποτελεσμάτων με τρόπο ομαλό, συστηματικό και προσαρμοσμένο στις ιδιαίτερες ανάγκες που έχουν προκύψει από την κρίση, και με κύριο μέλημα την ενίσχυση της υγιούς επιχειρηματικότητας, σε αντιδιαστολή με τις κακές πρακτικές του παρελθόντος. Η ίδρυση και λειτουργία του Υπερταμείου Επιχειρηματικών Συμμετοχών «EquiFund», που αποτελεί σύμπραξη του Ελληνικού Δημοσίου και του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (EIF) και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων (Ε.Τ.Επ.) και με ελάχιστο συνολικό επενδυτικό κεφάλαιο 300 εκατ. ευρώ, από τα οποία τα 200 εκατ. ευρώ είναι δημόσια δαπάνη, για την αξιοποίηση αξιοποιήσιμων ερευνητικών αποτελεσμάτων που προέρχονται από το ακαδημαϊκό και ερευνητικό οικοσύστημα. Με άλλα λόγια, πρόκειται για επένδυση με στόχο την αξιοποίηση ιδεών που έχουν προέλθει από την επιστημονική έρευνα και είναι υψηλού κινδύνου, αλλά ενδεχομένως μεγάλης προστιθέμενης αξίας.

Ειδικότερα, το Ταμείο του EquiFund, με την επωνυμία «Παράθυρο Καινοτομίας», απσκοπεύει στην παροχή χρηματοδότησης και κατάλληλων μηχανισμών δημιουργίας και επώασης start-ups, με έμφαση στις παραγωγικές επιχειρήσεις, κάτι που δυστυχώς συμβαίνει σε πολύ μικρή έκταση προς το παρόν. Σήμερα βρισκόμαστε στον πρώτο χρόνο λειτουργίας του Υπερταμείου και αξιολογούμε τα αποτελέσματά του.

Σε μια λογική χρηματοδότησης για νεοφυείς επιχειρήσεις βρίσκεται επίσης η πρωτοφανής ενίσχυση με 360 εκατ. ευρώ για συνεργατικά έργα μεταξύ επιχειρήσεων και ερευνητικών ομάδων των Α.Ε.Ι. και Ε.Κ., από την πρόσφατη ολοκλήρωση της Α' Φάσης του προγράμματος «Ερευνώ – Δημιουργώ – Καινοτομώ» της Γ.Γ.Ε.Τ.

Στη Β' Φάση αυτού του προγράμματος, που σύντομα θα προκηρυχθεί με επίσης υψηλό προϋπολογισμό, όπως ήδη σας ανέφερα, θα δοθεί έμφαση στη στελέχωση τμημάτων R&D καινοτόμων επιχειρήσεων και στις αναδυόμενες τεχνολογίες της 4BE.

Ποια κίνητρα δίνονται σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις;

Μια σειρά κινήτρων έχουν θεσμοθετηθεί για καινοτόμες επιχειρήσεις. Ενδεικτικά, οι δαπάνες επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας εκπίπτουν από τα ακαθάριστα έσοδα των επιχειρήσεων κατά τον χρόνο της πραγματοποίησής τους προσαυξημένες κατά 30%, και όργανα ή εξοπλισμός που χρησιμοποιούνται για την εκτέλεση επιστημονικής και τεχνολογικής έρευνας έχουν συντελεστή απόσβεσης 40%.

Επιπλέον, ο Αναπτυξιακός Νόμος 4399 του 2016 προβλέπει συγκεκριμένες ενισχύσεις που αφορούν τις επενδύσεις καινοτομικού χαρακτήρα για μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Ενδεικτικά, απαλλάσσονται από φορολογία τα έσοδα από την αξιοποίηση της πνευματικής ιδιοκτησίας, προβλέπεται η φορολογική απαλλαγή από την καταβολή εισοδήματος επί των πραγματοποιούμενων προ φόρου κερδών, τα οποία προκύπτουν με βάση τη φορολογική νομοθεσία, από το σύνολο των δραστηριοτήτων της επιχείρησης, η δωρεάν παροχή από το δημόσιο χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των επιλέξιμων δαπανών του επενδυτικού σχεδίου και η κάλυψη κόστους νέων θέσεων εργασίας που δημιουργούνται και συνδέονται με το επενδυ-

τικό σχέδιο.

Τέλος, με πρόσφατη κοινή υπουργική απόφαση (Κ.Υ.Α.) με το Υπουργείο Οικονομίας για την ενίσχυση της καινοτομίας στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, καθορίζονται οι διαδικασίες για τον χαρακτηρισμό των προϊόντων, των παραγωγικών διαδικασιών και των υπηρεσιών ως καινοτομικών.

Η απόφαση, που εντάσσεται στο πλαίσιο του καθεστώτος Ενισχύσεων Καινοτομικού Χαρακτήρα για Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις του Αναπτυξιακού Νόμου, ενεργοποιεί δράση ύψους 100 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 70 εκατ. αφορούν την επιχορήγηση, ενώ τα 30 εκατ. αφορούν τη φορολογική απαλλαγή.

Στόχος του προγράμματος είναι η ενίσχυση επενδυτικών σχεδίων για την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων ή την εισαγωγή οργανωτικών και διαδικαστικών καινοτομιών.

Θα ήθελα εδώ να σημειώσω ότι σε αναφορά της Deloitte για την Ελλάδα του 2017, η δέσμη κινήτρων (φοροαπαλλαγές, επιδοτήσεις, επιχορηγήσεις) που προσφέρονται για τη δημιουργία και στήριξη της καινοτομίας επιχειρηματικότητας κατατάσσουν τη χώρα μεταξύ των πρώτων χωρών στην Ε.Ε.

Ποιες υποδομές σχεδιάζετε και υλοποιείτε για τις καινοτόμες επιχειρήσεις και τους start-uppers, και σε τι βάθος χρόνου θα αρχίσουν να λειτουργούν;

Στην παρούσα φάση σχεδιάζουμε τη δημιουργία νέου τύπου τεχνολογικών πάρκων καινοτόμου επιχειρηματικότητας. Τα πάρκα αυτά θα αποτελούν σύμπραξη του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα με σκοπό τη δημιουργία και ενίσχυση επιχειρήσεων υψηλής έντασης γνώσης και την ενσωμάτωση των τεχνολογιών της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης στην ελληνική παραγωγή.

Δύο χαρακτηριστικά διαφοροποιούν τη νέα προσέγγιση από τα υφιστάμενα τεχνολογικά πάρκα:

Πρώτον, η διαχείρισή τους θα γίνεται από ιδιώτες, που όχι απλώς συντονίζουν τη λειτουργία των πάρκων, επιλέγουν και προτείνουν τις επιχειρήσεις που θα ενταχθούν, αλλά θα προσφέρουν κεφάλαια σποράς και συμμετοχών για τη χρηματοδότηση επιχειρηματικών ιδεών και την επώαση καινοτόμων επιχειρήσεων.

Δεύτερον, ο δημόσιος τομέας θα παράσχει, εκτός από κτηριακές διευκολύνσεις, και εργαστηριακές υποδομές σε Α.Ε.Ι. και Ε.Κ., οι οποίες θα είναι προσβάσιμες από όλους τους φορείς και θα παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες όπως μετρήσεις, ποιοτικούς ελέγχους, δοκιμές, ανάπτυξη προβιομηχανικών πρωτοτύπων κ.λπ.

Τέλος, θα ληφθεί μέριμνα για να υπάρξει ένα ελκυστικό θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των καινοτόμων επιχειρήσεων (χρήσεις γης, αδειοδοτήσεις, κ.λπ.).

Ποιες οι προϋποθέσεις για την ένταξη στα τεχνολογικά πάρκα και τι ωφέλειες αποκομίζει ο ενδιαφερόμενος;

Οι προϋποθέσεις και τα κριτήρια ένταξης των εταιρειών στα τεχνολογικά πάρκα θα καθορίζονται από τους ιδιώτες επενδυτές, αφού αυτοί θα τις επιλέγουν και θα τις χρηματοδοτούν με γνώμονα την πιθανότητα επιχειρηματικής επιτυχίας. ■

